



# Rapport

## Klacht

Verzoekers klagen erover dat op het moment dat duidelijk werd dat hun twee minderjarige zonen op 16 mei 2006 niet vrijwillig met politieambtenaren van het regionale politiekorps Twente naar het bureau meegingen, de politieambtenaren voor een andere aanpak hadden moeten kiezen dan de twee minderjarige zonen ter plaatse, in hun woning, aan te houden.

Voorts klagen verzoekers erover dat er tijdens de aanhouding van hun twee minderjarige zonen een politiehond is ingezet.

Ten slotte klagen verzoekers erover dat de korpsbeheerder zijn oordeel van 23 februari 2007 heeft gebaseerd op het advies van de klachtenadviescommissie van het regionale politiekorps Twente hoewel de klachtencommissie onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de klachten van verzoekers en het advies onvoldoende is gemotiveerd. Verzoekers klagen er in dit geval met name over dat:

- de korpsbeheerder niet afzonderlijk is ingegaan op hun verschillende klachten, maar slechts één algemene conclusie heeft getrokken;
- de korpsbeheerder niet is ingegaan op de door verzoekers naar voren gebrachte punten;
- er slechts twee van de betrokken verbalisanten zijn gehoord.

## Beoordeling

### Algemeen

1. Op 16 mei 2006 gingen de politieambtenaren L. en K. naar de woning van verzoekers om daar de twee minderjarige zonen van verzoekers, DB. van zeventien jaar en KB. van vijftien jaar, aan te houden. Zij werden buiten heterdaad aangehouden voor de diefstal van een tas, welke diefstal twee weken daarvoor had plaatsgevonden. De jeugdofficier van justitie had een bevel tot aanhouding buiten heterdaad gegeven, alsmede een machtiging tot binnentreden. Bij het huis van verzoekers aangekomen was alleen DB. thuis. DB deelde, nadat politieambtenaren L. en K. hem aanhielden, direct mee dat hij niet meeging naar het politiebureau. Hij bedreigde vervolgens de politieambtenaren L. en K. die daarop de woning verlieten en buiten assistentie opriepen. Vervolgens kwam KB. thuis die, nadat de politieambtenaren hem meedeelden dat ook hij was aangehouden, zich samen met DB. terugtrok in de woning. In de woning belde DB. verzoekers en vroeg of zij naar de woning wilden komen. Toen de assistentie was gearriveerd, betraden de politieambtenaren de woning van verzoekers teneinde het verzet van DB. en KB. tegen hun aanhouding te stoppen, zodat zij konden worden overgebracht naar het politiebureau.

Terwijl de politieambtenaren hiermee bezig waren kwamen verzoekers de woning binnen en bemoeiden zich met de actie van de politieambtenaren. Uiteindelijk hield de politie zowel DB., KB. als verzoeker met geweld aan. Verzoekers konden zich niet vinden in de gang van zaken rond de aanhouding van hun zonen en dienden bij de korpsbeheerder van het regionale politiekorps Twente een klacht in.

2. De klachtencommissie van het regionale politiekorps Twente gaf de korpsbeheerder op 16 februari 2007 het advies om de klacht van verzoekers ongegrond te verklaren. De korpsbeheerder liet bij beslissing van 23 februari 2007 weten zich met dat advies te kunnen verenigen; hij verklaarde de klachten van verzoekers ongegrond. Volgens de korpsbeheerder konden de politieambtenaren niet anders dan de woning van verzoekers binnen gaan teneinde DB. en KB. daar aan te houden. Wat betreft het hierbij toegepaste geweld verwees de korpsbeheerder naar de beslissing van de hoofdofficier van justitie te Almelo, die oordeelde dat dit geweld niet disproportioneel was.

3. Verzoekers konden zich niet vinden in de beslissing van de korpsbeheerder en wendden zich bij brief van 23 maart 2007 tot de Nationale ombudsman. Verzoekers voegden hieraan een klacht toe over de behandeling van hun klacht door het regionale politiekorps Twente.

Verzoekers verzochten de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen.

## **I. Ten aanzien van het in de woning aanhouden van de zonen van verzoekers**

### **Bevindingen**

1. Verzoekers klagen erover dat op het moment dat duidelijk werd dat hun twee minderjarige zonen op 16 mei 2006 niet vrijwillig met politieambtenaren van het regionale politiekorps Twente naar het bureau meegingen, de politieambtenaren voor een andere aanpak hadden moeten kiezen dan hun woning te betreden en het verzet van hun zonen met geweld te breken.

2. Verzoekers stelden dat de politieambtenaren L. en K., toen zij bemerkten dat hun zonen niet vrijwillig meegingen naar het politiebureau, hen hadden moeten inlichten. Verzoekers zouden er dan voor hebben gezorgd dat hun zonen met de politie waren meegegaan. Daar kwam bij dat de politieambtenaar D. op de hoogte was van de psychische problemen van DB. en ook beschikte over de telefoonnummers van verzoekers. Door verzoekers niet te bellen escaleerde de situatie volkomen, aldus verzoekers. Het optreden van de politie, te weten het binnengaan van de woning en het met geweld aanhouden van hun zonen, stond in geen verhouding tot het doel, aldus verzoekers. Verzoekers voegden hieraan nog toe dat de politie ook had kunnen kiezen om helemaal af te zien van de aanhouding en deze op een later moment te laten plaatsvinden.

3. Het zowel door de korpsbeheerder als verzoekers overgelegde proces-verbaal van 17 mei 2006, opgemaakt door politieambtenaren L. en K., vermeldt onder meer het volgende. Op 16 mei 2006 begaven politieambtenaren L. en K. zich naar de woning van DB. en KB. DB. deed de deur van de woning open en liet de politieambtenaren binnen, waarop politieambtenaar L. meedeelde dat DB. was aangehouden. DB. reageerde hier agressief op en zei dat hij niet meeding naar het bureau. DB. sommeerde de politieambtenaren de woning te verlaten en schreeuwde dat wanneer zij niet weggingen hij hen de woning uit zou slaan. DB. rende vervolgens de trap op naar boven. Na enige tijd kwam DB. naar beneden met in zijn hand een pijp van een stofzuigerslang. Hij had de pijp opgeheven in zijn hand en liep richting de politieambtenaren, waarop de beide politieambtenaren de woning verlieten. DB. trapte vervolgens de deur van de woning dicht. Politieambtenaren L. en K. hadden inmiddels via de meldkamer assistentie van collega's ingeroepen. Terwijl de politieambtenaren buiten stonden fietste KB. de oprit op. KB. werd meegedeeld dat hij was aangehouden. Hierop kwam DB. naar buiten met de stofzuigerpijp in zijn handen. Hij riep richting de politieambtenaren L. en K. dat zij KB. moesten laten gaan. Als zij hier geen gehoor aan zouden geven, zou DB. hen van de oprit afslaan. Nadat de assistentie arriveerde werd de woning waar DB. en KB. zich ophielden betreden.

4. De korpsbeheerder liet in zijn reactie weten de klacht ongegrond te achten. De korpsbeheerder bracht naar voren dat er voorafgaand aan de aanhouding geen informatie was ingewonnen over hoe DB. en KB. konden reageren op de aanhouding. Er werd vanuit gegaan dat de aanhouding zonder problemen zou verlopen, vandaar dat er ook slechts twee politieambtenaren de aanhouding verrichtten. Nadat politieambtenaren L. en K. de zonen van verzoekers meedeelden dat ze waren aangehouden, escaleerde de situatie direct. De korpsbeheerder liet voorts weten dat er niet was overwogen om verzoekers op dat moment in te lichten. Dit was ook onmogelijk nu zij niet over het (mobiele) telefoonnummer van verzoekers beschikten en ook niet wisten waar verzoekers op dat moment waren. Omdat er sprake was van directe feitelijke bedreigingen, zowel verbaal als fysiek, was uitstel van de aanhouding niet meer aan de orde. De korpsbeheerder benadrukte dat DB. en KB. zich hevig verzetten tegen de aanhouding.

Ten slotte hadden verzoekers, nadat zij ter plaatse waren gekomen, ook helemaal geen vat op de situatie en waren zij ook voor de politieambtenaren volstrekt niet aanspreekbaar, aldus de korpsbeheerder. Volgens de korpsbeheerder leidde de aanwezigheid van verzoekers juist tot verdere escalatie van de situatie.

5. De korpsbeheerder voegde hieraan nog toe dat DB. en KB. werden aangehouden voor het plegen van een gekwalificeerde diefstal. Hoewel DB. en KB. minderjarig waren, was het volgens de korpsbeheerder niet zo dat het hier ging om twee weerloze kinderen. Integendeel, DB. en KB. waren twee forse jongens die in vergelijking met enkele politiefunctionarissen duidelijk groter en sterker waren. Verzoeker bevestigde dit tijdens de hoorzitting van de klachtencommissie, waar hij verklaarde dat indien hij niet had opgetreden er drie of vier politiefunctionarissen een schedel(basis)fractuur hadden kunnen

oplopen, omdat zijn zonen beresterk zijn, aldus de korpsbeheerder.

6. Op nadere door de Nationale ombudsman gestelde vragen deelde de korpsbeheerder het volgende mee. Begin juni 2005 was DB. zonder problemen in de woning van verzoekers aangehouden. Eind juni 2005 waren KB. en JB (tweelingbroer) ook in de woning van verzoekers aangehouden. DB. was hierbij aanwezig en wilde niet dat zijn broers werden aangehouden. DB. belde hierop zijn vader die korte tijd later ter plaatse kwam. Hoewel verzoeker ook niet wilde dat DB. en KB. megingen naar het politiebureau, stemde verzoeker na enige tijd toch in. Politieambtenaar D. was bij beide aanhoudingen betrokken en kende hierdoor het gezin van verzoekers. Na de aanhoudingen vertelde verzoekster politieambtenaar D. dat DB. psychische problemen had en dat hij ADHD zou hebben. Politieambtenaar D. beschouwde het contact met het gezin van verzoekers niet als intensief, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder deelde voorts mee dat voordat de politieambtenaren L. en K. naar de woning van verzoekers gingen om DB. en KB. aan te houden er overleg plaatsvond tussen hen en politieambtenaar D. Nu eerdere aanhoudingen van de zonen van verzoekers niet tot serieuze problemen hadden geleid, besloten de politieambtenaren om de aanhouding zo laagdrempelig mogelijk te houden door slechts politieambtenaren L. en K. de aanhouding te laten verrichten. Politieambtenaar D. was bewust niet meegegaan gelet op zijn eerdere betrokkenheid bij de zonen van verzoekers, aldus de korpsbeheerder. Toen politieambtenaar D. eenmaal, na de oproep om assistentie ter plaatse kwam, was de situatie reeds uit de hand gelopen, aldus de korpsbeheerder. Ten slotte liet de korpsbeheerder weten dat op het moment dat DB. en KB. werden aangehouden een medeverdachte al voor zes uur werd opgehouden voor verhoor. Deze medeverdachte had KB. genoemd als betrokkene bij het strafbare feit waar zij van werden verdacht. De officier van justitie wilde in verband met collusiegevaar deze medeverdachte pas vrijlaten op het moment dat DB. en KB. waren aangehouden. In overleg met de officier van justitie werd dan ook besloten om KB. en DB. aan te houden voordat de termijn van ophouden voor de andere verdachte zou verstrijken.

7 Politieambtenaar L. verklaarde tegenover een medewerkster van de Nationale ombudsman onder meer het volgende. Politieambtenaar L. kende de zonen van verzoekers ambtshalve. Na overleg met politieambtenaar D. en politieambtenaar K. werd er besloten om de aanhouding door twee politieambtenaren te laten verrichten, te weten door L. en K. Eenmaal in de woning bedreigde DB. hen met een stofzuigerstang. Politieambtenaar L. gaf aan dat zij op dat moment de confrontatie met DB. al konden aangaan, maar dat zij er voor kozen om het anders aan te pakken en toen naar buiten zijn gegaan. Buiten is er om assistentie gevraagd. Omdat zij aangaven dat het om een agressieve verdachte ging, zond de meldkamer ook een politieambtenaar met een diensthond naar de woning. Wachtend op de assistentie kwam DB. nogmaals met de stofzuigerstang naar buiten op het moment dat KB. kwam aanfietsen. KB. ging vervolgens met DB. mee naar binnen. Na een aantal minuten kwam er assistentie ter plaatse. Voor

het betreden van de woning is er kort overleg geweest over de aanpak. DB. had de politieambtenaren L. en K. bedreigd en was in staat om fysiek geweld toe te passen. Het plan was om aan te bellen om te kijken of de jongens naar buiten zouden komen. Indien de jongens niet naar buiten zouden komen, zou de deur worden opengemaakt en de politieambtenaar met hond naar binnen gaan. Dit werd aan de jongens meegedeeld. De hond ging in dit geval mee naar binnen vanwege de geweldsdreiging. Het was niet de bedoeling om de ouders te bellen, dit zou pas gebeuren nadat de jongens waren aangehouden. Politieambtenaar L. verklaarde ten slotte dat zij niet wist dat DB. ADHD had. Ook al had ze dit geweten dan had ze niet anders gehandeld.

8. Politieambtenaar K. verklaarde tegenover een medewerkster van de Nationale ombudsman onder meer het volgende. Voordat de zonen van verzoekers werden aangehouden vond er tactisch overleg plaats tussen politieambtenaar K, politieambtenaar L. en politieambtenaar D. Er werden geen problemen verwacht, vandaar dat er slechts twee politieambtenaren DB. en KB. aanhielden. Politieambtenaar K. verklaarde dat hij niet wist dat DB. ADHD had. DB. bedreigde politieambtenaar K. en L. in de woning met een stofzuigerstang. Hij kwam op hen afgelopen, waarop politieambtenaar K. naar buiten ging. Politieambtenaar L. stond toen al buiten. Buiten de woning werd er om assistentie gevraagd. Voordat de assistentie er was kwam KB. aanfietsen. KB. werd vervolgens ook aangehouden. Met lichte dwang werd KB. naar de auto begeleid, want KB. wilde niet mee. Op dat moment kwam DB. de woning uit lopen met in zijn hand de stofzuigerstang. DB. kwam hierbij dicht in de buurt van politieambtenaar K. Politieambtenaar K. liet daarop KB. los omdat hij de zaak niet wilde laten escaleren. Dit was tevens de reden waarom hij op dat moment geen pepperspray gebruikte. Politieambtenaar K. ging vervolgens achter de politieauto staan. DB. trok KB. mee naar binnen. Toen de assistentie ter plaatse was, is er kort over de aanpak gesproken. Er zaten twee jongens die waren aangehouden in een woning en die moesten eruit. De ouders begripen niet hoe het werkt als zij stellen dat zij op dat moment hadden moeten worden gebeld. Er was toestemming van een jeugdofficier van justitie om DB. en KB. aan te houden. DB. en KB. onttrokken zich vervolgens aan hun aanhouding en bedreigden politieambtenaren. Zij moesten op dat moment de woning uitgehaald worden en mee worden genomen naar het politiebureau. Het was niet aan de orde geweest om verzoekers te bellen.

9. Politieambtenaar W. verklaarde tegenover een medewerkster van de Nationale ombudsman voor zover hier van belang het volgende. Via de meldkamer ontving hij een melding "assistentie collega". Dit betekent dat een collega in nood is. Hij ging vervolgens ter plaatse. Bij de woning trof hij politieambtenaren L. en K. aan. Tegelijk met politieambtenaar W. kwam er nog een eenheid ter plaatse. De politieambtenaren L. en K. vertelden kort wat er was voorgevallen. Zij vertelden dat zij even daarvoor een jongen in de woning hadden aangehouden. De jongen was hierop door het lint gegaan en had hen met een metalen pijp bedreigd. Er is kort overleg geweest over hoe de jongens uit de woning konden worden gehaald. Er is eerst aangebeld, maar dit leverde niets op. Vervolgens

bleek de achterdeur open te zijn waarop politieambtenaar W. met zijn diensthond naar de achterdeur is gelopen. KB. en DB. zijn groot en fors en zien er zeker niet uit als kinderen.

10. In de door de korpsbeheerder overgelegde processen-verbaal van 16 en 17 mei 2006, opgemaakt door de politieambtenaren L., K., W., T., L. en N. , alsmede in het meldingsformulier geweldsaanwending van 23 mei 2006 opgemaakt door politieambtenaar M., staat onder meer het volgende vermeld. Nadat de assistentie ter plaatse kwam vond er kort overleg plaats over hoe DB. en KB. uit de woning konden worden gehaald. Een aantal politieambtenaren heeft aangebeld aan de voorzijde van de woning en geroepen dat DB. en KB. waren aangehouden en dat zij de woning uit dienden te komen. Onder andere politieambtenaar W. is met zijn diensthond naar de achterzijde van de woning gegaan. Daar stond de achterdeur open. KB. versperde de verbindingsdeur naar de keuken. Na meerdere waarschuwingen van politieambtenaar W. dat KB. zich moest overgeven, werd de diensthond op KB. ingezet. Deze beet KB. en liet vervolgens los. KB. is hierop de woning in gerend. Vervolgens gingen de politieambtenaren zowel via de voordeur als de achterdeur de woning van verzoekers in. In de woning zijn zij in gevecht geraakt met DB. en KB. die zich hevig verzetten tegen hun aanhouding. Bij de aanhouding is politieambtenaar N. hard tegen zijn borst getrapt door KB. Terwijl de politieambtenaren bezig waren met het in bedwang brengen en houden van DB. en KB., kwamen verzoekers ter plaatse. Verzoekers gingen zich met de aanhouding bemoeien en deelden mee dat DB. en KB. niet megingen en dat de politieambtenaren de woning moesten verlaten. De politieambtenaren gaven verzoekers de kans om met DB. en KB. te praten teneinde te bewerkstelligen dat zij megingen naar het politiebureau. Dit had echter geen effect. Verzoeker werd vervolgens ook aangehouden wegens belemmering van de aanhouding van DB. Verzoeker raakte hierbij gewond aan zijn hoofd. Ook verzoekster is fysiek verwijderd toen zij zich bleef verzetten tegen de aanhouding van DB. Uiteindelijk zijn DB., KB., en verzoeker overgebracht naar het politiebureau.

11. Klachtencoördinator H. liet desgevraagd telefonisch aan een medewerkster van de Nationale ombudsman weten dat politieambtenaar D. niet beschikte over het telefoonnummer van verzoekers. Het vaste telefoonnummer van verzoekers was wel opgenomen in een mutatie van juni 2005 in het bedrijfsprocessensysteem en derhalve te raadplegen.

12. Verzoekers lieten in een laatste reactie weten dat hoewel hun zonen fors van postuur zijn, zij wel degelijk minderjarig zijn, hetgeen hen ook is aan te zien.

## Beoordeling

12. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in een evenredige verhouding staat tot dat doel. Het evenredigheidsvereiste brengt mee dat politie en justitie in een opsporingsonderzoek die werkwijze dienen te kiezen die voor een

burger het minst bezwarend is en die een zo gering mogelijke inbreuk maakt op zijn persoonlijke levenssfeer. Dit houdt onder meer in dat de aanwending van strafvorderlijke bevoegdheden (zoals aanhouding en het binnentreden van een woning) in overeenstemming moet zijn met eisen van gematigdheid en evenredigheid.

13. Verzoekers betwisten niet dat hun zonen mochten worden aangehouden. Buiten discussie staat immers dat er een verdenking was van een strafbaar feit en dat de politieambtenaren uitvoering gaven aan het bevel tot aanhouding buiten heterdaad dat was afgegeven door de jeugdofficier van justitie. Centraal in deze beoordeling staat dan ook niet de vraag of de zonen van verzoekers aangehouden mochten worden, maar of de manier waarop zij zijn aangehouden behoorlijk is geweest.

14. De Nationale ombudsman acht het niet onbegrijpelijk dat de politieambtenaren de woning van verzoekers zijn binnengetrokken om DB. en KB. uit de woning te halen. Er lag een bevel van de jeugdofficier van justitie om DB. en KB. ten spoedigste aan te houden nu er een medeverdachte binnen de zes uur termijn voor verhoor vastzat en de officier van justitie niet wilde dat deze op vrije voeten kwam voordat DB. en KB. waren aangehouden. Enige haast bij de aanhouding was dan ook geboden. Kort voordat de politieambtenaren de woning van verzoekers binnengingen om DB. en KB. uit de woning te halen, hadden de politieambtenaren L. en K. geprobeerd DB. en KB. zonder geweld aan te houden. DB. bedreigde hierbij de politieambtenaren L. en K. zowel verbaal als fysiek - met een metalen stang - en joeg hen de woning uit. Even later bedreigde hij L. en K. nogmaals toen KB. bij de woning aankwam. De Nationale ombudsman rekent DB. de door hem geuite bedreigingen richting de politieambtenaren L. en K. zeer aan. Daarnaast boden de politieambtenaren DB. en KB. nog een kans om zich vrijwillig over te geven door aan te bellen en DB. en KB. te waarschuwen voor de consequenties als zij niet naar buiten zouden komen. DB. en KB. gaven hier geen gehoor aan. Dat verzoekers wel in staat zouden zijn om DB. en KB. vrijwillig mee te laten gaan met de politieambtenaren acht de Nationale ombudsman, gelet op het gedrag van DB. en KB., hoogst twijfelachtig. Daar komt bij dat verzoeker eerder in juni 2005 bij de aanhouding van JB. en KB. in eerste instantie ook niet geneigd was om mee te werken. Gelet op deze omstandigheden is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie niet in strijd met het evenredigheidsvereiste heeft gehandeld door de woning van verzoekers binnen te gaan om het verzet van DB. en KB. tegen hun aanhouding te beëindigen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

De Nationale ombudsman merkt ten slotte op dat het hem heeft verbaasd dat het voor verzoekers mogelijk was om hun woning binnen te gaan op het moment dat hun zonen in deze woning door politieambtenaren werden aangehouden. In de ogen van de Nationale ombudsman heeft dit bijgedragen aan de ontstane chaos in de woning en het niet afnemende verzet van DB. en KB. tegen hun aanhouding.



## II. Ten aanzien van de inzet van een politiehond tegen KB.

### Bevindingen

1. Verzoekers klagen erover dat er tijdens de aanhouding van hun twee minderjarige zonen een politiehond is ingezet tegen KB. De diensthond beet tot tweemaal toe in de arm van KB., aldus verzoekers. Verzoekers gaven aan de inzet van de diensthond buitenproportioneel te vinden.
3. De korpsbeheerder liet in zijn reactie weten dat hij de klacht ongegrond achtte. De hond werd ingezet omdat de reeds aangehouden KB., ondanks meerdere gegeven waarschuwingen, fysiek de verdere toegang tot de woning bleef versperren en de politieambtenaren meedeelde dat “ze op moesten donderen”, aldus de korpsbeheerder. Het meldingsformulier geweldsaanwending alsmede de genoemde processen-verbaal werden ter beoordeling van het geweldgebruik onder de aandacht van de hoofdofficier van justitie te Almelo gebracht. Deze merkte de mate van geweld niet als disproportioneel aan. De korpsbeheerder liet weten zich hierbij aan te sluiten en de inzet van de diensthond dan ook behoorlijk te vinden.
4. In het door de politieambtenaren W. en T. opgemaakte proces-verbaal van 16 mei 2006 verklaarde politieambtenaar W. onder meer dat hij met zijn gecertificeerde diensthond R. ter plaatste kwam. Hij hoorde dat in de betreffende woning twee aangehouden jongemannen zaten die zich met geweld aan hun aanhouding hadden onttrokken. Hierop is politieambtenaar W. met zijn diensthond naar de achterzijde van de woning gelopen. Daar zag hij een grote en forse jongeman (naar later bleek KB. opmerking N.o.), de verbindingsdeur naar de keuken versperren. KB. deelde mee dat de politieambtenaren er niet in kwamen en dat de politieambtenaren moesten opdonderen. Politieambtenaar W. sommeerde KB. zich over te geven en met geheven handen naar buiten te komen. KB. gaf hier echter geen gehoor aan. Politieambtenaar W. deelde vervolgens driemaal met luide stem aan KB. mee dat hij de diensthond in zou zetten wanneer KB. zich niet over zou geven. Toen politieambtenaar W. zag dat KB. geen gehoor gaf aan zijn sommatie, zette hij zijn diensthond op KB. in. Politieambtenaar W. zag dat toen de diensthond KB. los liet, KB. de woning in rende, de deur achter zich sloot en vervolgens de deur barricadeerde.
5. Politieambtenaar W. verklaarde tegenover een medewerkster van de Nationale ombudsman voor zover hier van belang nog het volgende. De primaire taak van een hondengeleider is het waarborgen van de veiligheid van collega's. Een hondengeleider wordt ingezet wanneer collega's zich in gevaarlijke situaties bevinden. Tijdens de actie bij het huis van verzoeker was de diensthond de gehele tijd aangelijnd. De lengte van de lijn bedroeg twee meter. Nadat het aanbellen aan de voordeur niets had opgeleverd, ging politieambtenaar W. met zijn hond naar de achterdeur, nadat hij van collega's had gehoord dat deze openstond. De afstand tussen KB. en politieambtenaar W. bedroeg ongeveer drie meter. Nadat de diensthond KB. in zijn onderarm had gebeten gaf politieambtenaar W. het

commando dat de diensthond los moest laten. Dit gebeurde ook meteen. De reden om de hond in te zetten was om het verzet van KB te breken en hem aan te kunnen houden. Er stonden twee politieambtenaren achter politieambtenaar W. klaar om KB. aan te houden. Zij konden KB. echter niet op tijd vastpakken omdat de ruimte waarin zij stonden erg klein was. KB. zag dan ook in een fractie van een seconde kans om de woning in te vluchten. Er is geen pepperspray gebruikt omdat de ruimte waar KB., politieambtenaar W. en zijn twee collega's zich in bevonden erg klein was. Hierdoor was de kans op besmetting van anderen dan KB. te groot.

6. In het meldingsformulier geweldsaanwending, opgemaakt door politieambtenaar M. op 23 mei 2006, staat onder punt 12 onder g vermeld dat er een politie-surveillancehond is ingezet. Onder punt 11 staat vermeld dat hieraan vooraf een waarschuwing is gegeven. Onder punt 21 staat over de inzet van de diensthond het volgende te lezen:

"Toen de assistentie, waaronder twee diensthondengeleiders, ter plaatse waren is door een diensthondgeleider aan de achterzijde van de woning zijn diensthond ingezet tegen de verdachte KB. Dit had niet het gewenste resultaat. De hond heeft verdachte een keer gebeten en weer losgelaten, waarna de verdachte de woning binnen wist te gaan."

## **Beoordeling**

7. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Dit is neergelegd in artikel 11 Grondwet (zie Achtergrond, onder I.). Ook in artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (zie Achtergrond, onder II.) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Op grond van artikel 8, eerste lid Politiewet (zie Achtergrond, onder III.) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste).

8. Het inzetten van een diensthond valt onder het gebruik van geweld. De daadwerkelijke inzet van een diensthond moet, evenals iedere andere geweldstoepassing van de politie, in overeenstemming zijn met de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Van geval tot geval zal moeten worden beoordeeld of het beoogde doel het gebruik van deze vorm van geweld rechtvaardigt en of dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld moet bovendien zo mogelijk een waarschuwing voorafgaan.

9. Uit het onderzoek is gebleken dat politieambtenaar W. de diensthond heeft ingezet met als doel het verzet van KB. tegen zijn aanhouding en overbrenging naar het politiebureau

te breken. De inzet van een politiehond is een zwaar geweldsmiddel, waarvan behoedzaam gebruik dient te worden gemaakt. De Nationale ombudsman is van oordeel dat politieambtenaar W. in dit geval in redelijkheid kon besluiten voor dit doel de hond in te zetten. De volgende omstandigheden zijn in dit verband van belang.

Zoals hiervoor reeds is vastgesteld verzetten KB. en DB. zich zowel verbaal als fysiek tegen hun aanhouding. Zij sloten zich op in hun woning en weigerden met de politieambtenaren mee te gaan naar het politiebureau. Gelet op de fysieke gesteldheid van DB. en KB. - verzoeker verklaarde dat zijn zonen beresterk zijn - en de bedreigingen van DB. met een metalen pijp, was de veiligheid bij het betreden van de woning van de betrokken politieambtenaren in het geding. Op het moment dat politieambtenaar W. met de diensthond bij de achterdeur van de woning van verzoekers stond, gaf KB. nogmaals te kennen dat hij niet uit de woning zou komen en riep hij politieambtenaar W. toe dat hij op moest donderen.

Nu het niet door verzoekers is weersproken, staat voldoende vast dat politieambtenaar W. pas tot de daadwerkelijke inzet van de hond is overgegaan nadat hij KB. bij herhaling had gesommeerd zich over te geven en KB. had gewaarschuwd dat indien hij hier niet aan voldeed de diensthond op hem zou worden ingezet. Nu politieambtenaar W., zijn twee collega's en KB. zich in een kleine ruimte bevonden, was het niet mogelijk om pepperspray te gebruiken, vanwege de kans dat ook de betrokken politieambtenaren geraakt zouden kunnen worden. De Nationale ombudsman is van oordeel dat politieambtenaar W. onder deze omstandigheden mocht beslissen om zijn diensthond in te zetten. Er restte de politieambtenaar geen minder ingrijpend middel om het verzet van KB. te breken. Bovendien is ook de wijze waarop de diensthond is ingezet niet disproportioneel geweest. De inzet van de diensthond was daarmee in overeenstemming met het bepaalde in artikel 8 van de Politiewet. Dit leidt tot de conclusie dat er geen sprake is geweest van een schending van verzoekers recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

### **III. Ten aanzien van de beslissing van de korpsbeheerder op de klachten van verzoeker**

#### **Bevindingen**

1. Verzoekers klagen er voorts over dat de korpsbeheerder zijn oordeel van 23 februari 2007 heeft gebaseerd op het advies van de klachtenadviescommissie van het regionale politiekorps Twente, hoewel de klachtencommissie onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de klachten van verzoekers en het advies onvoldoende is gemotiveerd. Verzoekers klagen er in dit geval met name over dat de korpsbeheerder niet afzonderlijk is ingegaan op hun verschillende klachten, maar slechts één algemene conclusie heeft getrokken, dat de korpsbeheerder niet is ingegaan op de door verzoekers naar voren gebrachte punten,

en dat er slechts twee van de betrokken politiemensen zijn gehoord. Ten aanzien van het punt dat de korpsbeheerder niet is ingegaan op de door verzoekers naar voren gebrachte punten, gaven verzoekers aan dat het met name ging om de stelling van verzoekers dat politieambtenaar D. over het telefoonnummer van cliënten beschikte en het gezin kende.

Daarnaast brachten verzoekers naar voren dat de klachtencommissie zowel hen als politieambtenaar L. en K. kritisch had ondervraagd. In de uiteindelijke beslissing was hier niets over terug te lezen.

2. Zowel in het advies van de klachtencommissie van het regionale politiekorps Twente van 16 februari 2007, als in de beslissing van de korpsbeheerder van 23 februari 2007 staat onder de kop "inhoud klacht" te lezen dat er vijf klachten van verzoekers zijn geformuleerd. Allereerst is de klacht geformuleerd dat - kort gezegd - de politieambtenaren ervoor hadden moeten kiezen om zich terug te trekken toen zij merkten dat de zonen van verzoekers niet meegingen naar het politiebureau, zodat de zonen zich op een later tijdstip op het politiebureau konden melden. Als tweede, vierde en vijfde klacht is geformuleerd dat er onnodig gebruik van geweld is gemaakt tegen zowel verzoekers als hun zonen. Als derde klacht is geformuleerd dat verzoekers tegen de politieambtenaren hebben gezegd dat hun zoon DB. een aanval had van ADHD, en de politieambtenaren verzoekers niet in de gelegenheid hebben gesteld om DB. te kalmeren.

2a. Voorts blijkt uit het advies van de klachtencommissie dat zij op basis van de volgende stukken tot haar advies is gekomen, te weten het klachtschrijven van de heer Beekman, raadsman van verzoeker, meerdere processen-verbaal, een opgemaakte melding geweldsaanwending, het door de medewerker van het Bureau Interne Veiligheid opgemaakte dossier, een afschrift van de beslissing van de hoofdofficier van justitie van 27 juli 2006 en de verslagen van de hoorzittingen van 11 en 25 januari 2007. Uit het verslag van de hoorzitting van 11 januari 2007 blijkt dat de klachtencommissie eerst alleen verzoekers heeft gehoord. Naar aanleiding van de toelichting van verzoekers besloot de klachtencommissie om toch enkele betrokken politieambtenaren te horen. Dit betrof de politieambtenaren L., K, en W. Uit het verslag van de hoorzitting van 25 januari 2007 blijkt dat politieambtenaar W. wegens ziekte niet aanwezig was. De voorzitter van de klachtencommissie eindigde de hoorzitting van 25 januari 2007 met de opmerking dat de klachtencommissie voldoende was geïnformeerd.

2b. De conclusie van de klachtencommissie luidde:

"Wat betreft de proportionaliteit van het geweldgebruik verwijst de klachtencommissie naar de uitspraak die de hoofdofficier van justitie hierover heeft gedaan.

De korpsbeheerder nam deze conclusie over.

3. De korpsbeheerder liet in zijn reactie weten de klacht van verzoekers ongegrond te achten. De korpsbeheerder bracht naar voren dat verzoekers tijdens de eerste hoorzitting van de klachtencommissie alle ruimte hadden gekregen om hun zienswijze naar voren te brengen. Daarbij kwam dat de klachtencommissie de beschikking had over het complete dossier van verzoekers, en ook op de hoogte was van de inhoud hiervan. Er kon dan ook geen sprake van zijn dat de klachtencommissie onvoldoende onderzoek had verricht, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder gaf voorts aan dat er een algemene conclusie was getrokken gelet op het feit dat de klacht over het geweldgebruik van de politie de essentie van de klacht was. Daarbij moest in acht worden genomen dat de klachtencommissie zich zeer terughoudend diende op te stellen bij de beoordeling over het geweldgebruik van de politie, nu het oordeel hierover was voorbehouden aan het Openbaar Ministerie en de rechter, aldus de korpsbeheerder. In de algemene conclusie was voldoende antwoord gegeven op alle facetten van de klacht. Wat betreft het aantal gehoorde verbalisanten merkte de korpsbeheerder op dat het horen van meer verbalisanten niet tot een ander advies zou hebben geleid. De korpsbeheerder ging ervan uit dat gelet op de indrukken van de hoorzittingen samen met alle onderliggende stukken de leden van de klachtencommissie tot een afgewogen advies aan hem konden komen.

4. Op de vraag van de Nationale ombudsman waarom de klachtencommissie had afgezien van het horen van politieambtenaar W. nadat hij wegens ziekte niet kon verschijnen op de hoorzitting van 25 januari 2007, deelde de korpsbeheerder mee dat het ziektebeeld van politieambtenaar W. van dien aard was dat niet viel te verwachten dat politieambtenaar W. op korte termijn door de klachtencommissie kon worden gehoord.

Gelet op de bindende termijn van klachtafhandeling en het uitgebreide proces-verbaal van politieambtenaar W. dat zich in het dossier bevond, besloot de klachtencommissie politieambtenaar W. niet op een later moment te horen.

5. In een nadere reactie voerden verzoekers aan dat door slechts één algemene conclusie te trekken, de achterliggende gedachtegang niet inzichtelijk werd gemaakt en niet werd onderbouwd. Een conclusie dient te berusten op een daaraan voorafgaande motivering. De motivering ontbrak echter geheel, aldus verzoekers. Verzoekers merkten voorts op dat het enkele gegeven dat zij tijdens een hoorzitting hun zienswijze naar voren konden brengen nog niet wil zeggen dat er sprake was van een zorgvuldig onderzoek. Het enkele vermoeden dat het horen van meer verbalisanten niet tot een ander oordeel zou hebben geleid duidde volgens verzoekers op vooringenomenheid. Het niet horen van alle betrokken verbalisanten was dan ook niet zorgvuldig, aldus verzoekers.

## **Beoordeling**

De klacht van verzoekers valt uiteen in twee onderdelen, te weten de klacht dat de korpsbeheerder onvoldoende onderzoek heeft verricht naar aanleiding van de klachten en de klacht dat de beslissing van de korpsbeheerder onvoldoende is gemotiveerd. De

Nationale ombudsman zal deze klachten dan ook hieronder afzonderlijk beoordelen.

Ten aanzien van het slechts horen van twee betrokken politieambtenaren

6. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit brengt met zich dat een bestuursorgaan in het onderzoek naar een klacht voldoende onderzoek doet naar de feiten en betrokken ambtenaren hoort of laat horen, indien in redelijkheid is te verwachten dat zij opheldering kunnen verschaffen omtrent de feitelijke toedracht van de gedraging waarover wordt geklaagd.

7. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de klachtencommissie tijdens het onder haar regie verrichte onderzoek de beschikking kreeg over alle stukken die betrekking hadden op genoemd incident. Immers, de klachtencommissie nam kennis van meerdere processen-verbaal, een opgemaakte melding geweldsaanwending, het klachtdossier met bijlagen, het afschrift van de beslissing van de hoofdofficier van justitie, alsmede van door verzoekers overgelegde stukken.

Na het horen van verzoekers op 11 januari 2007, gelastte de klachtencommissie uit eigen beweging een tweede hoorzitting om de politieambtenaren L., K. en W. te kunnen horen. De klachtencommissie kan worden gevolgd in haar standpunt dat het niet nodig was om alle betrokken politieambtenaren te horen. Allereerst is de Nationale ombudsman van oordeel dat alle betrokken politieambtenaren een heldere schriftelijke verklaring hadden afgelegd, waarvan de klachtencommissie kennis nam. Ten tweede merkt de Nationale ombudsman op dat de commissie over een omvangrijk onderdeel van de klachten zich niet zelfstandig een oordeel heeft gevormd - en daarover dus ook geen getuigen heeft hoeven horen - omdat is verwezen naar het standpunt van de hoofdofficier van justitie. Daarom is aanvaardbaar dat de klachtencommissie uiteindelijk alleen politieambtenaren L. en K. heeft gehoord. L. en K. waren immers als enige politieambtenaren vanaf het begin direct betrokken bij de aanhouding van de zonen van verzoekers. Dat de klachtencommissie afzag van het horen van politieambtenaar W., nadat bekend was geworden dat politieambtenaar W. gelet op zijn ziektebeeld niet op korte termijn door de klachtencommissie kon worden gehoord, acht de Nationale ombudsman niet onbegrijpelijk nu de politieambtenaren L. en K. de klachtencommissie een duidelijk beeld van de situatie hadden gegeven en de klachtafhandeling binnen een redelijke termijn moest worden afgerond.

Dit alles brengt in de visie van de Nationale ombudsman mee dat de klachtencommissie voldoende onderzoek naar de feiten en omstandigheden verrichtte. De korpsbeheerder handelde dan ook niet in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving, door zich bij zijn beslissing op de klacht te baseren op het onderzoek van de klachtencommissie.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Ten aanzien van de motivering van de beslissing

8. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Het motiveringsvereiste impliceert onder meer dat een bestuursorgaan zijn reactie op een klacht dient te onderbouwen met een feitelijk juiste motivering. Dit betekent ook dat een bestuursorgaan inzichtelijk moet maken hoe zij argumenten die bij de besluitvorming een rol kunnen spelen heeft gewogen. Daarnaast houdt het motiveringvereiste in dat een bestuursorgaan bij de behandeling van een klacht op alle klachtonderdelen dient in te gaan, tenzij er bijzondere redenen kunnen worden aangegeven om dat niet te doen.

9. Verzoekers legden in totaal vijf klachten voor aan de korpsbeheerder. De klachtencommissie onderzocht deze klachten en bracht een algemeen advies uit aan de korpsbeheerder. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de klachtencommissie te kort is geschoten in het afzonderlijk bespreken van de klachtonderdelen van verzoekers, alsmede in de motivering van haar oordeel. De Nationale ombudsman constateert dat het advies van de klachtencommissie van 16 februari 2007 voor het grootste gedeelte bestaat uit het opsommen van de klachten en het samenvatten van de verslagen van de hoorzittingen van 11 en 25 januari 2007.

Slechts elf regels van het vijf pagina's tellend advies zijn gewijd aan de conclusie en het advies. Gelet op de aard en de inhoud van de klachten, alsmede op het onderzoek dat de klachtencommissie naar de klachten uitvoerde, is de Nationale ombudsman van oordeel dat niet kan worden volstaan met deze beknopte en zeer algemene conclusie. Met verzoekers is de Nationale ombudsman van mening dat de klachtencommissie heeft nagelaten in te gaan op de door verzoekers naar voren gebrachte punten alsmede op hetgeen bij de hoorzittingen door de politieambtenaar L. en K. naar voren is gebracht, zodat de klachtencommissie haar achterliggende gedachtegang niet inzichtelijk heeft gemaakt. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de korpsbeheerder, door het advies van de klachtencommissie zonder nadere motivering over te nemen, in strijd met het motiveringsvereiste heeft gehandeld.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

## **Conclusie**

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Twente te Enschede, is

gegrond ten aanzien van:

het onvoldoende motiveren van de beslissing op de klacht, wegens schending van het motiveringsvereiste.

niet gegrond ten aanzien van:

het binnentreden van de woning teneinde DB. en KB. in de woning te kunnen aanhouden;

de inzet van een politiehond;

het niet horen van alle betrokken ambtenaren tijdens de interne klachtbehandeling.

## Onderzoek

Op 23 maart 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer en mevrouw B. te H., ingediend door de heer mr. G. Beekman, advocaat te Almelo, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Twente.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Twente, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Twente verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Daarnaast werd de betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. In een later stadium van het onderzoek werden drie van de betrokken ambtenaren gehoord door een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Almelo over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Twente en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen en op de verklaringen van de gehoorde politieambtenaren te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en een betrokken ambtenaar deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.



Verzoeker en de andere betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

#### Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

verzoekschrift van verzoekers van 23 maart 2007;

het interne klachtdossier van het regionale politiekorps Twente, met bijlagen, waaronder:

- het advies van de commissie voor de politiekachten van 16 februari 2007;
- de beslissing van de korpsbeheerder van 23 februari 2007;
- processen-verbaal van aangiften en verhoor.

standpunt van de korpsbeheerder van 4 juni 2007 met bijlagen;

reactie van verzoekers van 28 juni 2007;

reactie van de korpsbeheerder van 10 juli 2007 met bijlagen, in antwoord op door de Nationale ombudsman gestelde nadere vragen;

reactie van verzoekers van 7 augustus 2007;

verklaring van betrokken ambtenaar L. van 4 september 2007;

verklaring van betrokken ambtenaar K. van 20 september 2007;

reactie van verzoekers van 9 oktober 2007;

verklaring van betrokken ambtenaar W. van 3 december 2007;

reactie van verzoekers van 2 januari 2008.

## **Bevindingen**

Zie onder Beoordeling.

## **Achtergrond**

### **I. Grondwet**

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

## **II. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)**

### Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feite, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

## **III. Politiewet 1993**

### Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."